

**องค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
School Effectiveness Components under the Pathum Thani Primary Educational
Service Area Office 2**

ฤดีรัตน์ ทองสีกัน¹, และ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ *

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี¹

รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*

Corresponding author's e-mail: pimolpun_p@rmutt.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็น จากนั้นจัดทำกรสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่ามื่อองค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนมี 4 องค์ประกอบ 1) ความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จ 2) ภาวะผู้นำด้านการสอน 3) ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก และ 4) พันธกิจโรงเรียนที่ชัดเจน

คำสำคัญ: องค์ประกอบ ประสิทธิผลโรงเรียน

Abstract

This article aimed to investigate the components of school effectiveness under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2. The researcher determined the research topic by considering through pertinent research documents. Using the focus group discussion form, five significant informants were chosen for in-depth interviews. For the qualitative investigation, the researcher then used content analysis. The findings demonstrated five components of an effective school: 1) high expectations for achievement, 2) instructional leadership, 3) cooperation with outside associations, and 4) a defined school mission.

Keywords: Component, School Effectiveness

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของนโยบายทางการศึกษา ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ ส่งผลให้สถานศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทและแนวทางการบริหารจัดการ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มีความหลากหลาย และความคาดหวังของสังคมได้อย่างมีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาจำนวนมากไม่น้อยยังคงประสบปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ข้อจำกัดด้านทรัพยากรทั้งบุคลากร งบประมาณ และสื่อการเรียนรู้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ยังไม่เข้มแข็ง ส่งผลให้การดำเนินงานของโรงเรียนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจที่กำหนดไว้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับแนวคิด “ประสิทธิผลโรงเรียน” ในฐานะกรอบแนวคิดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของการจัดการศึกษา (Hoy and Miskel, 2013) อธิบายว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนสะท้อนถึงความสามารถของโรงเรียนในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม เพื่อบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ (Sammons et al., 1995) ได้เสนอว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลต้องให้ความสำคัญกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนควบคู่กับกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน แนวคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนมิได้พิจารณาเพียงผลลัพธ์ทางวิชาการเท่านั้น หากแต่ครอบคลุมมิติด้านการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบริบทแวดล้อมโดยรวม

ในบริบทของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านบริบทพื้นที่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และความเข้มแข็งของชุมชน สถานศึกษาแต่ละแห่งเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การพัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลจึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ อาทิ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การกำหนดพันธกิจและเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน ความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรภายนอก ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาและบริบทของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2, 2566)

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า ประสิทธิภาพโรงเรียนเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เนื่องจากช่วยสะท้อนจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางในการยกระดับการดำเนินงานของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความเปลี่ยนแปลงของสังคม การศึกษาองค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหาร

จัดการสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการเสริมสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อันจะนำไปสู่การยกระดับผลลัพธ์ทางการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จ 2) ภาวะผู้นำทางการสอน 3) ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก 4) พันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยฉบับนี้จะใช้วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) องค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติ คือ

1.1 ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี ที่ได้รับวิทยฐานะผู้บริหารชำนาญการพิเศษ

1.2 คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก สอนในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มีผลงานทางวิชาการ หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยนำเครื่องมือไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1 ทุกรายการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้ติดต่อบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

3.2 จัดทำการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ประกอบ ประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามแนวคิดของ Mott (1972), Dr. Ajit Mondal (2020), Abdo Mohammed Al-Mekhlafi (2022), Alzoraiki et al. (2023) (2023), Špela Javornik (2023), Alagbela & Bayuo (2024), Tao Yaxing (2024) มาสรุปเป็นองค์ประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

องค์ประกอบประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2	องค์ประกอบย่อย
1. ความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จ	1. การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทาย 2. ความเชื่อมั่นในศักยภาพผู้เรียน 3. วัฒนธรรมการเรียนรู้มุ่งคุณภาพ 4. การให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง 5. ความรับผิดชอบร่วมเพื่อความสำเร็จ
2. ภาวะผู้นำด้านการสอน	1. การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและด้านการสอน 2. การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 3. การนิเทศและติดตามการสอน 4. การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง 5. การใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้
3. ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก	1. การดำเนินงานความร่วมมือเชิงรุก 2. การใช้ทรัพยากรจากองค์กรภายนอก 3. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 4. การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ

องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี

เขต 2

องค์ประกอบย่อย

	5. การติดตามและประเมินผลความร่วมมือ
4. พันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน 2. การถ่ายทอดพันธกิจให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน 3. การวางแผนและดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกิจ 4. ความชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากร 5. การนำพันธกิจไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 1) ความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จ 2) ภาวะผู้นำด้านการสอน 3) ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก และ 4) พันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน

อภิปรายผลและสรุปผล

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จ มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทาย ความเชื่อมั่นในศักยภาพผู้เรียน วัฒนธรรมการเรียนรู้มุ่งคุณภาพ การให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง และความรับผิดชอบต่อความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่ชัดเจนและท้าทาย ตั้งเป้าหมายว่านักเรียนทุกคนสามารถประสบความสำเร็จได้ หากได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นคุณภาพการพัฒนาผู้เรียน มีการให้ข้อเสนอแนะและติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งส่งเสริมการกำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน อันนำไปสู่การสร้างความร่วมมือและการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างยั่งยืน ผลการอภิปรายดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูลอร นิลพิบูลย์ (2565) ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ความรับผิดชอบต่อความสำเร็จ ผ่านการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสะท้อนถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มุ่งคุณภาพ ภายในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมใจ เดชบำรุง (2562) ศึกษาเรื่อง วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผล

โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ระบุว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจะมี วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มุ่งคุณภาพ และมีการให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการกำกับ ติดตาม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่มีความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณิษา ทองดี และโสภกา อำนวยรัตน์ (2567) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1 ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการที่ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความรับผิดชอบร่วม และผลักดันให้ผู้เรียนบรรลุความสำเร็จตามความคาดหวังของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 ภาวะผู้นำด้านการสอน มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและด้านการสอน การมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การนิเทศและติดตามการสอน การพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการนำและขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นผู้นำทางวิชาการที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารงาน กำหนดทิศทางและเป้าหมายทางการเรียนรู้อย่างชัดเจน ถ่ายทอดให้ครูเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งสนับสนุนและพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการนิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนจัดสรรและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาโดยรวม ผลการอภิปรายดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัย รัตนา เหลืองงาม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งพบว่า การเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและด้านการสอน ของผู้บริหารสถานศึกษา ควบคู่กับ การนิเทศและติดตามการสอน มีอิทธิพลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นถึงบทบาทของภาวะผู้นำด้านการสอนในการขับเคลื่อนประสิทธิผลของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุรงค์ ณะสีสังกูร (2563) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ซึ่งระบุว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้จะส่งผลให้ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง สะท้อนถึงความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำด้านการสอนกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร พรหมมี และศันสนีย์ จะสุวรรณ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งให้เห็นว่า การใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพ ส่งผลให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและรักษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 3 ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การดำเนินงานความร่วมมือเชิงรุก การใช้ทรัพยากรจากองค์กรภายนอก การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การบริหารเครือข่ายความร่วมมือ และการติดตามและประเมินผลความร่วมมือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินงานเชิงรุกในการวางแผน ประสานงาน และเชื่อมโยงทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และสถาบันวิชาชีพ เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ นวัตกรรม และความเชี่ยวชาญที่จำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียน มีความสามารถในการสร้างและบริหารเครือข่ายความร่วมมือเชิงกลยุทธ์บนพื้นฐานของความไว้วางใจ ความรับผิดชอบร่วมกัน และเป้าหมายที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพของโรงเรียนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน ผลการอภิปรายดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา ประทุมสุวรรณ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ซึ่งพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการดำเนินงานความร่วมมือเชิงรุกและสามารถใช้ทรัพยากรจากองค์กรภายนอก ในการพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลให้ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา เขตชั้นหล้า (2567) ศึกษาเรื่อง การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ซึ่งระบุว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ชุมชนและองค์กรภายนอกมีบทบาทในการสนับสนุนการจัดการศึกษา จะช่วยให้โรงเรียนสามารถพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรพร พวงเกตแก้ว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งให้เห็นว่าการบริหารเครือข่ายความร่วมมือที่เข้มแข็งเอื้อต่อการใช้ทรัพยากรจากองค์กรภายนอก และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและรักษาระดับประสิทธิผลได้อย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 4 พันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน มีองค์ประกอบย่อย 5 ประการ ได้แก่ การกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน การถ่ายทอดพันธกิจให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน การวางแผนและดำเนินงานสอดคล้องกับพันธกิจ ความชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากร และการนำพันธกิจไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และเป้าหมายของโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งถ่ายทอดพันธกิจให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจอย่างทั่วถึง มีบทบาทในการวางแผน กำหนดแนวทาง และกำกับการทำงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสื่อสารให้ครูและบุคลากรตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองต่อการบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ตลอดจนการนำพันธกิจมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ดำเนินงาน และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของ

สังคมและนโยบายทางการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม ผลการอภิปรายดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา คำมูล (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการและวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ซึ่งพบว่าโรงเรียนที่มีการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน จะส่งผลให้ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ศิญาภรณ์ พุทธิกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่ง ชี้ให้เห็นว่าความชัดเจนของบทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากร อันเกิดจากการสื่อสารพันธกิจของ โรงเรียนอย่างทั่วถึง มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แสดง ให้เห็นว่าพันธกิจที่ชัดเจนช่วยสร้างความเข้าใจร่วมและความมุ่งมั่นในการดำเนินงานตามเป้าหมายของโรงเรียน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนิษฐา ปัญญาบุตร (2567) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์กับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งพบว่า การ กำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจนถือเป็นกระบวนการสำคัญที่มีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับสูงกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าเมื่อผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางและถ่ายทอดพันธ กิจให้ครูและบุคลากรนำไปวางแผนปฏิบัติงานได้อย่างเป็นรูปธรรม จะส่งผลให้การจัดการศึกษาเกิด ประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่โรงเรียนตั้งไว้ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดและสื่อสารพันธกิจของ โรงเรียนให้ชัดเจน พัฒนาและเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านการสอน โดยมุ่งเน้นการนิเทศและพัฒนาครูอย่าง ต่อเนื่อง สร้างวัฒนธรรมความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จของผู้เรียน และพัฒนาความร่วมมือกับองค์กร ภายนอกอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและผลลัพธ์ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในมิติความคาดหวังสูงต่อความสำเร็จ ภาวะผู้นำด้านการ สอน ความร่วมมือกับองค์กรภายนอก และพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน เพื่อนำแนวทางไปพัฒนาสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 ทั้งนี้เพื่อให้ได้องค์ความรู้และข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุม และสามารถนำไปพัฒนาการจั ดการศึกษาและยกระดับประสิทธิผลโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง องค์ประกอบประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ แนวคิดทางวิชาการ และข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่า ตลอดจนกระบวนการดำเนินการวิจัยและการเรียบเรียงบทความ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพและความสมบูรณ์ของบทความฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ได้ให้ความร่วมมือและสนับสนุนข้อมูลในการดำเนินการศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้งานวิชาการนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากบทความฉบับนี้ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา และยกระดับประสิทธิผลโรงเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จตุรงค์ ณะสีสังกูร. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2562). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ปวีณา คำมูล. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการและวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา เขตชั้นหล้า. (2567). *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พรณิษา ทองดี และ โสภกา อำนวยรัตน์. (2567). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 12(1), 65–80.
- พัชราพร พวงเกตุแก้ว. (2565). *การบริหารเครือข่ายแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- พิมพ์ชนิษฐา ปัญญาบุตร. (2567). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัตนา เหลืองงาม. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิบูลธ นิลพิบูลย์. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ศัญญาภรณ์ พงษ์ธิกุล. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานสภาวะการศึกษาไทย ปี 2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สมใจ เดชบำรุง. (2562). วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัมพร พรหมมี และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ. (2564). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Alagbela, A. A., & Bayuo, J. (2024). Characteristics of school effectiveness at the level of colleges of education in Ghana. *Arab Gulf Journal of Scientific Research*, 42(4), 2028–2046.
- Al Mekhlafi, A. M., & Osman, M. (2022). School effectiveness: A key to academic success. *Multicultural Education*, 8(8).
- Alzoraiki, M., Abed, O. H., & Al-Rahmi, W. M. (2023). The role of transformational leadership in enhancing school culture and teaching performance. *Frontiers in Education*, 8, 1–12.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). New York: McGraw-Hill.

- Javornik, Š., & Klemenčič Mirazchiyski, E. (2023) Factors contributing to school effectiveness: A systematic literature review. *European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education*, 13(10), 2095–2111.
- Mondal, A. (2020). *School effectiveness – An area of research in teacher education*. West Bengal State University.
- Mott, P. E. (1972). *The characteristics of effective organizations*. New York, NY: Harper & Row.
- Sammons, P., & Bakkum, L. (2011). Effective schools, equity and teacher effectiveness: A review to the literature. *School Effectiveness and School Improvement*, 22(2), 125–150.
- Sammons, P., Hillman, J., & Mortimore, P. (1995). *Key characteristics of effective schools: A review of school effectiveness research*. London: Ofsted.
- Tao, Y., Kadir, S. A., & Kamarudin, N. (2024). School effectiveness literature: Theories and models. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 13(2), 45–59.